

ΜΙΑ ΧΗΡΑ

Δίηγμα

Εὐρίσκόμεθα ἐν τῷ πύργῳ τοῦ Βανεβίλ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ κυνηγίου. Τὸ φθινόπωρον διήρχετο ὑετώδες καὶ μελαγχολικόν. Τὰ πίπτοντα φύλλα, ἀντὶ νὰ τρίβουν ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν περιπατητῶν, ἐσήποντο ἐρυθρὰ ἐν ταῖς ὁδοῖς, ὑπὸ τὰς πυκνὰς βροχὰς. Τὸ ἐγγὺς δάσος σχεδὸν ἐντελῶς γυμνόν, ἦτο ὑγρὸν ὡς αἶθουσα λουτροῦ. Ὅταν εἰσῆρχετο εἰς αὐτό, κάτωθεν τῶν μαστιζομένων ὑπὸ τῶν θυελλῶν μεγάλων δένδρων, ὁσμὴ εὐρώτος, ὀριγλῶδεις ὑδρῆκτοι προσφάτως καταπεσόντος ὄμβρου, ἀπόπνοια χλόης βρεγμένης καὶ χώματος ποτισμένου, σὲ περιέβαλλον πανταχόθεν. Καὶ οἱ κυνηγοί, κύπτοντες ὑπὸ τὴν ἀένανον ταύτην πλημμύραν, καὶ οἱ σκύλοι σκυθρωποί, μὲ καταίθασμένην τὴν οὐρὰν καὶ τὸ τρίχωμά των κολλημένον ἐπὶ τῶν πλευρῶν, καὶ αἱ νεαραὶ Ἀρτέμιδες μὲ τὰς καταμουςκευμένας ἀμαζόνας των, ἐπανήρχοντο καθ' ἐσπέραν ἐκ τῆς θήρας κατὰσκοποι τό τε πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα.

Ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ πύργου, μετὰ τὸ δεῖπνον, ἡ ὀμήγουρις ἔπαιζε τῶμπολον, ἀλλ' ἄνευ ὀρέξεως, ἐνῷ ὁ ἄνεμος ἐφύσα μανιωδῶς κατὰ τῶν παραθυροφύλλων καὶ ἐστρηφογύριζε τοὺς γηραιοὺς ἀνεμοδείκτας ἐν θορύβῳ. Καὶ θὰ ἐπεθύμει τότε κανεῖς, διὰ νὰ περάσουν αἱ μακραὶ αὗται ὥραι τῶν χειμερινῶν νυκτῶν, νὰ ἤκουεν εἰ δυνατόν διηγήσεις εὐάρεστους ἱστοριῶν, μύθους ἢ ἀνέκδοτα, ὡς ἐκεῖνα ἅτινα ἀναγινώσκει τις εἰς τὰ βιβλία. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐκ τῆς συντροφίας εἰξευρὲ τι ἐνδιαφέρον. Οἱ κυνηγοὶ διηγοῦντο κοινότατα θηρευτικά ἐπεισόδια καὶ αἱ γυναῖκες μάτην κατετυράνουν τὴν φαντασίαν των, χωρὶς νὰ κατορθῶνουν οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον νὰ τὴν ἐξομοιώσουν πρὸς τὴν τῆς Χαλιμᾶς. Καὶ θὰ παρηγοῦντο βέβαια τοῦ εἶδους αὐτοῦ τῆς διασκεδάσεως, ἂν μὴ νεῆνις τις, κρατοῦσα ἀπὸ στιγμῶν τινῶν τὴν χεῖρα μιᾶς γραιῆς θείας τῆς, ἣτις εἶχεν ἀπομείνῃ γεροντοκόρη, παρετήρει αἶφνης ἐν μικρὸν δακτυλίδι καμωμένον ἀπὸ λεπτᾶς ξανθᾶς τρίχας ὅπερ αὕτη ἔφερε καὶ ὅπερ πολλάκις τῶς εἶχεν ἰδῆ χωρὶς νὰ προσέξῃ ἡ νεῖα. Καὶ περιστρέφουσα αὐτὸ ἥρεμα διὰ τῶν δακτύλων τῆς :

— Δὲν μοῦ λὲς σὲ παρακαλῶ, θεῖα, ἡρώτησε, τί δακτυλίδι εἶν' αὐτό; Ὅθ' ἔλεγε κανεῖς πῶς εἶνε ἀπὸ μαλλιά παιδιοῦ!...

Ἡ γεροντοκόρη ἐκοκκίνισεν, ἐκίτρινισε, καὶ καὶ μὲ φωνὴν τρέμουσαν :

— Εἶνε τὸσον λυπηρὰ ἱστορία, κόρη μου, εἶπε, τὸσον λυπηρὰ, ποῦ δὲν ἐπιθυμῶ ποτὲ νὰ ὁμιλῶ περὶ αὐτῆς. Ὅλη ἡ δυστυχία τῆς ζωῆς μου

περιλαμβάνεται εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ τοῦ δακτυλιδιοῦ. Ἦμουν τότε νεωτατη, ἀλλ' ἡ ἀναμνησις μοῦ ἔμεινε τόσον ζωηρά, ὥστε κλαίω καὶ τώρα ἀκόμη, ὅταν τὸ ἐνθυμηθῶ...

Αὐτοστιγμὴ ὅλοι ἠθέλησαν νὰ μάθουν τὴν ἱστορίαν· ἀλλ' ἡ θεῖα ἤρνεῖτο νὰ τὴν διηγηθῇ· τέλος ὅμως τὴν παρεκάλεσαν τόσον πολὺ ὥστε συγκατετέθη νὰ ἀρχίσῃ :

— « Μὲ ἠκούσατε βέβαια νὰ ὁμιλῶ συχνὰ περὶ τῆς οἰκογενείας Σαντέζ, ἣτις ἐξέλιπε σήμερον. Ἐγνώρισα τοὺς τρεῖς τελευταίους ἀπογόνους αὐτῆς τῆς οἰκογενείας, οἱ ὅποιοι ἀπέθαναν καὶ οἱ τρεῖς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Αἱ τρίχες διὰ τῶν ὁποίων εἶνε καμωμένον αὐτὸ τὸ δακτυλίδι εἶνε ἀπὸ τὰ μαλλιά τοῦ τελευταίου. Ἦτον δεκατριῶν ἐτῶν ὅταν αὐτοκτόνησε δι' ἐμέ. Σὰς φαίνεται παράξενον, αἱ ;...

Ἄ! ἦτον περίεργος οἰκογένεια ἡ οἰκογένεια αὐτῆς τῶν Σαντέζ! Τρελλοὶ ἂν θέλατε ὅλοι των, ὅλλὰ τρελλοὶ εὐχάριστοι, τρελλοὶ ἐξ ἔρωτος. Ὅλοι ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱὸν ἦσαν ἄνθρωποι βαιοπαθεῖς, εἶχαν ὁμάς ἰσχυράς καὶ ἀκαθίετους αἰτινες τοὺς ἐξώθουν εἰς τὰς μᾶλλον ἐξάλλους ἐπιθυμίας, εἰς τὰς μᾶλλον φανατικὰς ἀφοσιώσεις, εἰς τοὺς μᾶλλον παραφόρους ἔρωτας. Ἡ ἀγάπη ἦτον ἔμφυτος εἰς τὴν ψυχὴν αὐτῶν, ἀπαράλλακτα ὅπως ἡ φλογερὰ πρὸς τὰ θεῖα εὐλάβεια εἰς ἄλλους. Ὅσοι πηγαίνουν καὶ γίνονται καλόγηροι δὲν ἔχουν τὴν αὐτὴν ψυχὴν καὶ ἰδιοσυγκρασίαν βέβαια μ' ἐκείνους ποῦ γίνονται ἔμποροι. Εἰς τοὺς συγγενικοὺς μας κύκλους θὰ ἠκούσατε νὰ λέγουν πάντοτε παροιμιωδῶς, ἐν σχέσει πρὸς αὐτοὺς, ὅσάκις ἐπροκειτο περὶ κανενὸς πολὺ ἐρωτευμένου : « Εἶνε ἐρωτευμένος σὰν Σαντέζ ». Καὶ μόνον δὲ νὰ τοὺς ἔδλεπε κανεῖς θὰ ἤμπορούσε νὰ τὸ ἐννοήσῃ. Εἶχαν ὅλοι τὴν κόμην βοστρυχωτήν, καταπίπτουσαν ἐπὶ τοῦ μετώπου, γένεια σγουρὰ καὶ μάτια μεγάλα, τῶν ὁποίων τὸ βλέμμα εἰσέδουε μέσα σου καὶ σὲ ἐτάραττε χωρὶς νὰ ἤξεύρης διατί. Ὁ ἔρως μετεδίδετο κληρονομικῶς, κατὰ παράδοσιν, ἐν τῇ οἰκογενείᾳ των καὶ ὅλοι τὸν αὐτὸν σεβασμὸν καὶ τὴν αὐτὴν λατρίαν ἔτρεφον πρὸς αὐτόν. Ἀρρενες καὶ θήλειες, τὸν ἐθεώρουν ὡς τὸ φυσικώτερον πρᾶγμα τοῦ κόσμου, καὶ ὅταν ἐπρόκειτο περὶ ἔρωτος τίποτε δὲν ἤμπορούσε νὰ τοὺς ἐκπλήξῃ. Αἱ κόραι αὐτῶν, ὅσάκις ἐτύχαινε νὰ ὁμιλοῦν ἐμπρός των περὶ κλίσεων ἐμποδιζομένων, περὶ χωρισμοῦ ἐραστῶν ἢ καὶ ἐκδικήσεων μετὰ προδοσίας ἀκόμη, δὲν ἔλεγαν πάντοτε τίποτε ἄλλο παρὰ μόνον : « Πόσον (αὐτὸς ἢ αὐτὴ) θὰ ὑπέφερε γιὰ νὰ φθάσῃ ἕως ἐκεῖ ! ». Καὶ ἐλυποῦντο δι' ὅλα τὰ

δράματα τῆς καρδίας, καὶ ἐγκληματικά ἀκόμη εἰάν ἦσαν, πάντοτε ἐλυποῦντο, — δὲν ἡγανάκτου ποτέ.

Ὁ πάππος ἐκείνου διὰ τὸν ὁποῖον σὰς ὁμιλῶ, μετὰ σειρὰν ὅλην ἐρωτικῶν περιπετειῶν καὶ θορυβωδῶν ἐπεισοδίων καὶ μονομαχιῶν, ἐξηκοντούτης καὶ πλέον ἡγάπησε μανιωδῶς τὴν κόρην τοῦ ἐπιστάτου του. Ἐπρόφθασα καὶ τοὺς ἐγνώρισα καὶ τοὺς δύο. Ἐκείνη ἦτον ξανθή, ὠχρὰ, λεπτοτάτη ὠμιλοῦσε σιγὰ—σιγὰ καὶ ἡ φωνή της ἦτον τόσῳ γλυκεῖα καὶ τόσον τρυφερὸν τὸ βλέμμα της ὅπου ἐνόμιζες ὅτι ἦτον ἡ Παναγία. Ὁ γέρον ἐπατρίδης τὴν ἐπῆρεν εἰς τὸν πύργον του καὶ τὴν ἐγκατέστησεν ἐκεῖ καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν εἶχε τόσον κυριευθῇ ἀπὸ τὴν ἀγάπην του πρὸς αὐτὴν ὥστε δὲν εἴμποροῦσε νὰ ξεκολλήσῃ ἀπὸ κοντά της. Ἀλλὰ ἓνα φθινόπωρον, ἄποιος ἀπὸ τοὺς προσκεκλημένους εἰς τὸν πύργον διὰ τὸ κυνήγι, ὁ κ. δὲ Γραδέλ, ἓνας ὠραῖος κομψευόμενος, ἐρωτεύθη φαίνεται τὴν κόρην καὶ μίαν ἡμέραν τὴν κατῴρθωσε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ὁ δὲ Σαντέζ δὲν εἶπε λέξιν, ἔμεινεν ἀπαθέστατος, ὥς νὰ μὴ συνέβῃ τίποτε. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἓνα πρωὶ, τὸν εὐρῆξαν ἀπηγγονισμένον κάτω εἰς τὰ ὑπόγεια τοῦ πύργου ἐν τῷ μέσῳ τῶν σκύλων του.

Ὁ υἱὸς του ἀπέθανε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, εἰς ἓν ξενοδοχεῖον τῶν Παρισίων, κατὰ τὸ 1841 ἀπατήθει ἀπὸ μίαν αἰοδὸν τῆς Ὀπερας, τὴν ὁποίαν ἡγάπησε θερμότατα. Ἀφῆκε δὲ ἓνα υἱὸν δωδεκαετῆ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, τὴν ἀδελφὴν τῆς μητρὸς μου, χήραν ἥτις μετὰ τὸ δυστύχημα τὸ ὁποῖον τῆς συνέβῃ ἤλθε καὶ κατώκησε μαζί μας εἰς τὸ ἐν Βεντιλιὸν κτῆμα μας.

Ἦμουν τότε ἕως δεκαεπτὰ ἐτῶν περίπου. Καὶ ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη αὐτὸν τὸν μικρὸν σὺν νὰ τὸν ἔχω ἐμπροστά μου.

Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε τί κλλόκοτον καὶ ἐκπληκτικῶς πρωῒμου ἀναπτύξεως παιδί ἦτον αὐτός ὁ μικρὸς Σαντέζ. Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι ὅλα τὰ ἔμφυτα τῆς ἀγάπης, τῆς τρυφερότητος, τοῦ ἔρωτος, ὅλαι αἱ ἐξαίψεις καὶ ὅλαι αἱ ὕμναι τῆς οἰκογενείας του εἶχαν συγκεντρωθῇ εἰς αὐτὸν τὸν τελευταῖον βλαστὸν τῆς.

Ἐπεριπάτει συνήθως, ὥρας ἑλοκλήρους, ἀποκάτω ἀπὸ τὴν μεγάλην δεινροστομίαν τῶν πτελεῶν ἡ ὁποία θάναται ἀπὸ τὸν πύργον μας ἕως εἰς τὸ δάσος, πάντοτε μόνος του καὶ σκεπτικός, ὥς νὰ ὠνειροπόλει, ἐν σοβαρότητι, τὰς χεῖρας του συμπεπλεγμένας ἔχων ὀπισθεν καὶ τὸ μέτωπόν του σκυρμένον. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐσῆκωσε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐκύτταζε τὰ παράθυρά μου. Καὶ ἐγὼ, ἡνοιγα κἀποτε τὸ παράθυρον, καὶ τὸν ἐκύτταζα καὶ ἐγὼ, τὸν αἰσθηματικὸν αὐτὸν μικρὸν, τότε δὲ αὐτὸς ἐστέκετο

καὶ με' ἔβλεπεν ὥς νὰ ἡσθάνετο πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν ἦσαν βέβαια διὰ τὴν ἡλικίαν του.

Κἀποτε, τὸ βράδυ, μετὰ τὸ δεῖπνον, ὅταν ἡ νύκτα ἦτον γλυκεῖα μοῦ ἔλεγε:

— Πάμε νὰ κἀμῶμε λίγα βήματα, ἐξαδέλφη.

Καὶ κατεβάναμεν μαζί εἰς τὸν κῆπον. Καὶ ἐνῷ ἐπεριπατούσαμεν, ἐστέκετο ἔξαφνα καὶ μοῦ ἔδειχνεν εἰς τὰ βάθη τοῦ δάσους ἢ τῆς δεινροστομίας τὰς φευγούσας σκιὰς, ἢ τὴν λευκὴν ὁμίχλην, τὴν διαφανῆ γάζαν, διὰ τῆς ὁποίας τῆς σελήνης τὸ φῶς περιβάλλει τὰ πράσινα φυλάσματα καὶ μοῦ ἔλεγε:

— Κύτταξε, κύτταξε, ἐξαδέλφη!... Ἄ! δὲν μ' ἐννοεῖς, τὸ αἰσθάνομαι... Ἄν μ' ἐννοῶσες θὰ ἤμεθα εὐτυχεῖς... Πρέπει νὰ ἀγαπᾷ κανεὶς διὰ νὰ εἴμπορῇ νὰ ἐννοήσῃ...

Διότι εἶχεν ἀρχίσῃ νὰ με' ἀγαπᾷ τὸ παλιόπαιδο, νὰ με' ἀγαπᾷ μέχρι τρέλλας. Ἐγὼ, δὲν ἠμποροῦσα νὰ κρατηθῶ, καὶ τὸ ἐφιλοῦσα σκαμμένη ἀπὸ τὰ γέλοια.

Ἄλλοτε, μετὰ τὸ δεῖπνον ἐπίσης, ἐπήγαγε καὶ ἐκάθητο εἰς τὰ γόνατα τῆς μητρὸς μου καὶ τῆς ἔλεγεν.

— Ἐλα, θεία, πές μας σὲ παρακαλῶ καμμιὰ ἐρωτικὴ ἱστορίαν.

Καὶ ἡ μητέρα μου, διὰ νὰ τὸν διασκεδάσῃ, τοῦ διηγείτο ὅλα τὰ ἐπεισόδια τῆς οἰκογενείας του, ὅλα τὰ ἐρωτικὰ συμβάντα τῶν προγόνων του, ὅλας τὰς ἱστορίας τῆς ἀγάπης αἱ ὁποῖαι ἐκυκλοφόρουν περὶ τῶν πατέρων του, ἀληθεῖς ἢ ψευδεῖς, διότι μυρία τοιαῦτα ἀνεφέροντο. Καὶ αἱ ἱστορίαι τῶν αὐτῶν ἔκαμαν ἴσως περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους νὰ χαθοῦν. Τοὺς ἐγύριζε τὸ κεφάλι με' τὰς ἱστορίας αὐτὰς τῆς οἰκογενείας τῶν καὶ τὸ ἔπαιρναν ἔπειτα ἐπάνω τῶν νὰ μὴ διαψεύσουν τὴν φήμην τοῦ ὀνόματός των.

Καὶ ὁ μικρὸς ἐνθουσιάζετο καὶ ἐρεθίζετο ἀπὸ τὰς ἄλλοτε τρυφερὰς καὶ ἄλλοτε τρομερὰς αὐτὰς διηγήσεις, καὶ πολλάκις ἐκτύπα τὰ χέρια του με' ὀρμὴν καὶ ἔλεγε:

— Κ' ἐγὼ, κ' ἐγὼ ξεύρω ν' ἀγαπᾷ καλλίτερα ἀπ' ὅλους τοὺς!...

Καὶ ἤρχισε νὰ μοῦ κἀμνη πλέον ἔρωτα συστηματικόν, δειλὰ, δειλὰ καὶ με' τόσον βαθεῖαν καὶ προφυλακτικὴν τρυφερότητα, ὥστε ὅλοι εἰς τὸ σπίτι ἐλιγώνοντο ἀπὸ τὰ γέλοια—τόσον ἥτον ἄστεϊον.

Κάθε πρωὶ ἔπρεπε νὰ ἔχω μίαν ὠραίαν ἀνθοδέσμην κορμμένην ἀπὸ αὐτὸν εἰς τὴν κάμαράν μου καὶ κάθε βράδυ πρὶν ν' ἀναβῶ εἰς αὐτὴν διὰ νὰ κοιμηθῶ μοῦ ἐφιλοῦσε τὸ χεῖρ καὶ μοῦ ἔλεγε:

— Σ' ἀγαπῶ!

Ἄ, ὑπῆρξα ἐνοχος, πολὺ ἐνοχος καὶ κλαίω ἀκόμη ἀδιακόπως, καὶ ἐπλήρωσα τὸ σφάλμα

μου δι' ὅλης τῆς ζωῆς μου, καὶ ἔμεινα γεροντοκόρη ἢ μάλλον ἔμεινα χήρα μνηστή, — μνηστή χήρα αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ.

Εἶχα τὴν ἐλαφρότητα ν' ἀφήσω νὰ μὲ διασκεδάξῃ ἡ ἀγάπη τοῦ μικροῦ αὐτοῦ. Σχεδὸν τὸν ἐνεθάρρυνα εἰς τοῦτο. "Ἦρχισα νὰ γίνωμαι μαζί του φιλάρεσκος, ἐλκυστική, πονηρὰ καὶ θωπευτική, ὡς πρὸς ἄνδρα τέλειον. Ἐξετρέλλαντα ἐντελῶς τὸ παιδί εἰς τὰ καλὰ καθούμενα. Τὸ εἶχα πάρη παιγνίδι καὶ ἔτσι τὸ εἶχαν πάρη καὶ ἡ μητέρα του καὶ ἡ ἰδιότης μου! Ἦτον μόλις δώδεκα ἐτῶν τὸ παλῆόπαιδο! Φαντασθῆτε! Ποῖος θὰ ἤμπορούσε νὰ πάρη ἔς τὰ σοβαρὰ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ τοῦ ζωῦφου! Τὸ ἐφιλοῦσα ὅσον καὶ ἂν ἤθελε· τοῦ ἔγραφα ἀκόμη καὶ γραμματάκια, τὰ ὁποῖα ἐδιάβαζαν προτύτερα αἱ μητέρες μας· καὶ μοῦ ἀπαντοῦσε αὐτὸς δι' ἐπιστολῶν, ἐπιστολῶν φλογερῶν τὰς ὁποίας ἐφύλαζα. Ἐνόμιζεν ὅτι ἡ ἐρωτικὴ δῆθεν αὐτὴ σχέσις μας ἀπέμενε ὑστική, κρίνων ἑαυτὸν ἄνδρα τέλειον. Εἶχαμεν λησμονήσῃ ὅτι ἦτο Σταντέζ!

Τοῦτο διήρκεσε πλέον τοῦ ἔτους σχεδόν. Ἐνὰ βράδυ, μέσα εἰς τὸν κήπον ἐρρίφθη εἰς τὰ γόνατά μου ἑξαφνα καὶ φιλῶν τὸ φόρεμά μου μὲ ἀκράτητον ὀρμὴν ἤρχισε νὰ μοῦ λέγῃ:

— Σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ μέχρι θανάτου. "Αν μὲ γελάσῃς ποτέ, πρόσεξε! ἂν μὲ ἀφήσῃς διὰ κανένα ἄλλον... θὰ κάμω ὅτι ἔκαμεν ὁ πατέρας μου.

Καὶ διὰ φωνῆς βαθείας, προκαλούσης φρίκην:

— Ξέρεις τί ἔκαμεν!... ἐπροσθεσε.

Ἐγὼ ἀπέμενα συγκεχυμένη καὶ ἀναυδος, καὶ αὐτὸς ἐσηκώθη καὶ ὑψούμενος ἐπὶ τῆς ἄκρας τῶν ποδῶν του διὰ νὰ φθάσῃ ἕως τὸ αὐτί μου, διότι ἤμουν μεγαλητέρατου, ἐσυλλάβισε τὸ ὄνομά μου:

— « Γενεδιέβη! » — τόσον σιγαλὰ καὶ μὲ τόσον γλυκύν, τόσον εὐμορφον καὶ τόσον τρυφερόν τόνον, ὥστε ἀνέτριχίασα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

— Πᾶμε, πᾶμε!... ἐψιθύρισα.

Δὲν εἶπε πλέον λέξιν καὶ μὲ ἠκολούθησεν. Ἀλλὰ μόλις ἐφθάσαμεν εἰς τὴν σκάλαν τῆς οἰκίας μὲ ἐσταμάτησε πάλιν.

— Ξεῦρεις, μοῦ εἶπεν· ἂν μὲ ἀφήσῃς ποτέ, θὰ σκοτωθῶ!...

Αὐτὴν τὴν φορὰν ἐνόησα ὅτι εἶχα σπρώξῃ πολὺ τὸν ἀστείμον καὶ ὅτι τὰ πράγματα ἐλάμβανον τροπὴν ὅχι εὐχάριστον. Δι' αὐτὸ ἤρχισα νὰ γίνωμαι ἐπιφυλακτική. Ἐπειδὴ ὅμως μοῦ περπονεῖτο συχνὰ ἡ νυχχίασθην νὰ τοῦ εἰπῶ μίαν ἡμέραν:

— Αἶ, μὰ τῶρα πλέον εἶσαι πολὺ μεγάλος διὰ νὰ παίζωμε καὶ πολὺ μικρὸς διὰ σωστὴν ἀγάπην. Θὰ περιμείνω.

Ἐνόμισα ὅτι ἔτσι θὰ ἐξεμπέρδευα.

Τὸ φθινόπωρον τὸν ἔστειλαν εἰς τὸ λυκεῖον.

"Οταν δὲ ἐπκνήληθε τὴν ἀκόλουθον ἄνοιξιν, ἤμουν ἀρραβωνισμένη. Ἀμέσως τὸ ἐνόησε χωρὶς νὰ τοῦ εἰποῦμεν τίποτε καὶ ἐπὶ ὀκτῶ ἡμέρας ἐτήρησεν ὕψος τόσον σκυθρωπὸν καὶ συλλογισμένον, ὥστε ἀληθινὰ ἤρχισα νὰ ἀνησυχῶ πολὺ.

Τὴν ἐνάτην ἡμέραν, τὸ πρωῒ, ἅμα ἐξύπνησα, εἶδα ἐνῶ ἐσηκωνόμουν ἕνα χαρτάκι χωμένο ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν πόρταν μου. Τὸ ἤρπασα εὐθὺς, τὸ ἀνοίξα καὶ ἐδιάβασα τὰ ἐξῆς:

« Μὲ ἐγκατέλειψες καὶ γνωρίζεις τί σοῦ εἶχα εἰπῇ. Μόνη σου διέταξες τὸν θάνατόν μου. Ἐπειδὴ δὲν θέλω νὰ μ' εὕρῃ ἄλλος κανεὶς παρὰ σὺ, ἔλα εἰς τὸν κήπον, ἀκριβῶς ἐκεῖ ποῦ σοῦ εἶπα πέρυσι πῶς σ' ἀγαποῦσα, καὶ κύτταξε ὑψηλά.»

Ἦσθάνθην ὅτι ἐσάλευεν ὁ νοῦς μου. Ἐνδύθηκα ἀστραπηθὸν καὶ ἀστραπηθὸν ἔτρεξα· ἔτρεξα μὲ τόσῃ ὀρμῇ ὥστε ἔπεσα σχεδὸν λιποθυμισμένη μέχρι τοῦ μέρους ποῦ μοῦ ἔγραφε. Τὸ μαθητικὸν κασκέττον τοῦ ἦτον καταγῆς, μέσα εἰς τὴν λάσπην. Εἶχε βρέξῃ ὅλην τὴν νύκτα. Ἐσήκωσα τοὺς ὀφθαλμούς καὶ εἶδα κάτι τι τὸ ὁποῖον ἐσαλεύετο μεταξὺ τῶν φύλλων, διότι ἐφύσα ἄνεμος τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἄνεμος σφοδρὸς.

Μετὰ ταῦτα δὲν εἰξεύρω τί ἔκαμα. Πρέπει νὰ ἐφώναζα κατ' ἀρχάς, ἐλιποθύμησα πιθανῶς καὶ ἔπεσα, καὶ ἔπειτα ἐσηκώθην καὶ ἔτρεξα πρὸς τὸν πύργον. Δὲν ἐπανεῦρον τὰς αἰσθήσεις μου παρὰ εἰς τὸ κρεβάτι μου, μὲ τὴν μητέρα μου καθισμένην εἰς τὸ προσκέφαλόν μου.

Ἐνόμιζα ὅτι τὸ εἶχα ὀνειρευθῇ ὅ,τι συνέβη ἐν φρικαλέῃ ὁπτασίᾳ.

— Καὶ αὐτός, αὐτός, ὁ Γοντράν;.. ἐψιθύρισα.

Δὲν μοῦ ἀπήντησαν τίποτε. Ἦτον ἀληθές!.

Δὲν ἐτόλμησα νὰ τὸν ἐπανίδω νεκρόν.

Μόνον... ἐζήτησα ἕνα μικρὸν βόστρυχον... ἀπὸ τὰ ξανθὰ του μαλλιά... Νὰ... νὰ... νὰ τον... ».

Καὶ ἡ γεροντοκόρη ἐζέτεινε τὴν τρέμουσαν χεῖρα τῆς, ἐν κινήματι ἀπελπισίας.

Ἐπειτα ἀπεμύχθη δις ἢ τρίς, ἐσφόγγισε τοὺς ὀφθαλμούς τῆς, καὶ ἐπανέλαβε:

« Διέλυσα τὸν ἀρραβωνά μου... χωρὶς νὰ εἰπῶ διατί... Καὶ... καὶ... ἔμεινα... ἡ... ἡ χήρα αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ... »

Καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς καὶ ἔχυσεν ἐπὶ μακρὸν σιωπηλὰ δάκρυα.

Ἀλλ' ἐνῶ ὅλοι ἐσηκώθησαν καὶ ἠτοιμάζοντο νὰ διευθυνθοῦν πρὸς τὰ δωματῖα των διὰ νὰ κοιμηθοῦν, ἕνας χονδρὸς κυνηγὸς, οὐτινος ἡ διήγησις τῆς γεροντοκόρης εἶχε παραξῆ φαίνεται τὴν ἡρεμον χώνευσιν, ἐψιθύρισεν εἰς τὸ αὐτί τοῦ γειτονός του:

— "Ὁχ ἀδελφέ, τί τὰ θέλεις, δὲν ἀξίζει πάλιν νὰ εἶνε κανεὶς καὶ τόσο πολὺ αἰσθηματικός!..

(Guy de Maupassant)

M'